

4. Дежина И., Киселева В. Тройная спираль в инновационной системе России // Вопросы экономики. – 2007. – № 12. – С. 9–11.

5. Голосовский С. И. Эффективность научных исследований в промышленности. – М., 1986. – 160 с.

6. Геєць В. М., Семиноженко В. П. Інноваційні перспективи України. – Харків, 2006. – 272 с.

7. Федоренко В. Г. Інноваційно-інвестиційний розвиток економіки та зайнятості населення України: матеріали наук.-практ. конф. – К., 2004. – С. 209–211.

УДК 338.45:339.54

А. В. Череп, О. Л. Ортинська
Запорізький національний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Управління експортною діяльністю потребує вдосконалення всього господарського механізму з метою стимулювання експорту, підтримки конкурентоспроможності підприємства. Невід'ємною складовою загальнодержавного механізму є організаційно-економічний механізм (ОЕМ) експортної діяльності підприємства (ЕДП).

Завдання механізму полягає у забезпеченні досягнення мети підприємства. Стратегія – це шлях досягнення мети, тобто моделювання оптимальних пропорцій розвитку підприємства в конкретних умовах функціонування, а механізм – остання ланка в процесі досягнення мети й здійснення стратегії її досягнення, засіб реалізації стратегії, тобто спосіб управління досягненням мети найефективнішим методом.

Важливою складовою ОЕМ є його функція поєднуючої ланки між зовнішнім і внутрішнім середовищем підприємства, здатної підтримати цю взаємодію і забезпечити стійку роботу в умовах виходу підприємства на зовнішній ринок.

Підприємство – це стійка динамічна сукупність залежно функціонуючих елементів, які при цьому й відносно автономні. Тому важливо врахувати системний підхід до формування механізму. ОЕМ – рівнодійний вектор зусиль як по вертикалі (організаційної складової), так і горизонталі (економічної складової), кількісна і якісна визначеність соціально-економічних взаємозв'язків і пропорцій між підсистемами
© А. В. Череп, О. Л. Ортинська, 2008

підприємства, який забезпечує прийняття управлінських рішень, втілення їх у життя, єдність усіх економічних процесів і зв'язків для оптимального функціонування підприємства.

Структуру механізму діяльності підприємства через неоднорідність його елементів доцільно розглядати в кількох аспектах: сукупності (системи) окремих механізмів і сукупності елементів єдиного механізму управління.

У першому випадку механізм являє собою сукупність економічних, організаційних, фінансових, мотиваційних, соціально-правових та інших механізмів, що якнайкраще відповідають параметрам внутрішнього і зовнішнього середовища. Всі частка механізму пов'язані одна з одною і зумовлені загальним механізмом діяльності підприємства.

Щодо розгляду організаційно-економічного механізму діяльності підприємства як сукупності елементів єдиного механізму можна визначити такі принципи його формування для ефективної експортної діяльності:

- цільова сумісність і зосередженість, які передбачають створення робочої цілеспрямованої системи управління, в котрій усі ланки становлять єдиний механізм, спрямований на реалізацію кінцевого результату діяльності;

- ефективність управління, що полягає у пошуку із багатьох найефективнішого варіанту використання ресурсів для досягнення мети підприємства;

- динамізм, що потребує прогнозування зміни власне системи й умов її функціонування, факторів зовнішнього і внутрішнього середовища;

- комплексність, яка вимагає обліку й аналізу всього різноманіття факторів, що впливають на роботу підприємства, координації роботи всіх підсистем;

- безперервність, тобто створення таких технічних та організаційно-господарських умов, за яких досягається стійкість і безперервність заданих параметрів системи;

- науковість – наукове обґрунтування й перевірка на практиці методів, форм і засобів управління. Це, в свою чергу, потребує безперервного збору, обробки й оцінки різної інформації – науково-технічної, економічної, правової тощо;

- демократичність розподілу функцій управління, що передбачає покладання управлінського рішення на той орган, який краще інформований про стан справ на об'єкті, найбільше зацікавлений в ефективності рішення і несе відповідальність за наслідки рішення й повноту його реалізації;

- інтегрованість оцінки якості функціонування підприємства, адаптованості механізму до реальних умов господарювання, здатності досягати поставленої мети, зворотного зв'язку в системі управління, оцінки якості мети і стратегії її досягнення.

Експортна діяльність підприємств – це узгоджена послідовність виконання конкретних етапів виходу підприємства на зовнішній ринок (рис.). Функції і завдання організаційно-економічного механізму визначаються особливостями об'єкта управління та його цілями.

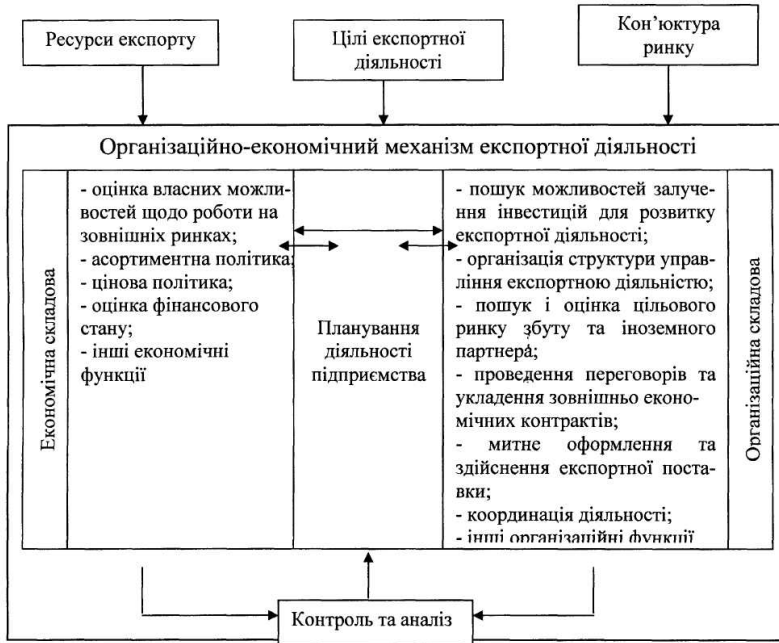

Рисунок. Схема організаційно-економічного механізму експортної діяльності підприємства

Найважливішим аспектом є розгляд експорту як самостійної функції підприємства, що, з одного боку, надає підприємству низку об'єктивних переваг, а з іншого – спричиняє додаткові витрати і труднощі.

На сучасному етапі в умовах формування в Україні ринкових відносин невід'ємною частиною діяльності промислових підприємств стала комерція, складовим елементом якої є збут виготовленої продукції. Збут – це процес реалізації виготовленої продукції з метою перетворення товарів у гроші та задоволення запитів споживачів. Тільки продавши товар і отримавши прибуток, підприємство досягає остаточної мети: витрачений капітал набуває грошової форми.

Комерційна діяльність промислових підприємств у більшості визначається станом економіки держави. Особливістю сучасного етапу перехідного періоду до ринкових відносин в Україні є стабілізація

виробництва.

Платоспроможний попит у нашій країні значно стабілізувався, особливо це стосується вітчизняної продукції: вже 2003 року частка українських товарів перевищувала половину внутрішнього товарообігу. Але й досі більшість підприємств відчувають труднощі зі збутом продукції. В цілому протягом останніх років відбулася зміна макроекономічної ситуації по наступних напрямках:

- відкриття внутрішнього ринку України створило умови для жорстокої конкурентної боротьби вітчизняних та імпортованих товарів за споживача, в якій багато перших прогало;
- скорочення платоспроможного попиту через різке розшарування населення за рівнем доходу;
- підприємства галузей обробної промисловості не змогли розширити ринки збуту за рахунок експорту через низьку якість продукції та високі порівняно із світовим рівнем витрати на виробництво;
- зниження експортних можливостей підприємства за рахунок значного підвищення цін на енергоносії і транспортних тарифів тощо.

Таким чином, найбільш позитивні економічні зрушення на підприємстві можуть відбуватися тільки після організаційних перетворень. Зокрема, необхідно створити особливий підрозділ, що забезпечить взаємодію й координацію діяльності всіх інших підрозділів. Метою моделі організаційно-економічного механізму експортної діяльності підприємства є здійснення контролю в межах єдиного підрозділу, тому що ця модель є адаптивною системою із зворотнім зв'язком, має розвинені зв'язки із зовнішнім середовищем і виконує найважливіші функції щодо виходу підприємства на зовнішній ринок.

Структура експортного відділу має забезпечувати ефективне управління експортом, до якого входять аналіз зовнішнього середовища, планування, організація, мотивація і контроль за заходами, спрямованими на вдосконалення експортної діяльності. Удосконалення організаційно-економічного механізму відповідно до принципів його формування, оптимізація його окремих елементів дадуть змогу підприємству створити необхідні умови для розширення обсягів та підвищення ефективності експортної діяльності.

Література

1. Аніловська Г. Я., Яремко Л. А. Господарська глобалізація та управління зовнішньоекономічною сферою. – Л.: Видавництво ЛКА, 2001. – 234 с.
2. Горчаков В. Ю. Формування організаційно-економічного механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю великої компанії: Автореф.

дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / НАН України; Інститут економіки промисловості. – Донецьк, 2005. – 20 с.

3. Жук М. В. Экспортний потенціал регіону: теорія, методологія, практика: Монографія. – Чернівці: Рута, 2002. – 199 с.

4. Кушке М. Організація експортно-імпортової діяльності підприємств в умовах нестабільності зовнішнього середовища: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Східноукраїнський держ. ун-т. – Луганськ, 1998. – 17 с.

5. Скубенко В. П. Экспортная политика: государство и предприятие / НАН Украины; Институт экономики промышленности. – Донецк, 1997. – 20 с.

УДК 330.341:334

В. О. Рожков

Запорізька державна інженерна академія

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНИМИ ПЕРЕВАГАМИ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Результативне впровадження технології управління конкурентними перевагами на промислових підприємствах вимагає опрацювання сукупності організаційно-економічних аспектів її інтеграції в систему загального управління промисловим підприємством і, зокрема, формування спеціального підрозділу з покладенням на нього основних обов'язків стосовно управління конкурентоспроможністю. Дослідження діяльності вітчизняних промислових підприємств показало, що важливим недоліком існуючої системи управління є низький рівень ініціативності працівників стосовно підвищення конкурентного потенціалу підприємств.

Завданням статті є розглянути організаційні елементи інтеграції технології управління конкурентними перевагами в загальній системі управління промисловим підприємством; виявити переваги економіко-математичної моделі щодо її застосування на будь-якому рівні управління, а також запровадження в діяльність підприємства тимчасових цільових груп.

Для активізації залучення працівників промислового підприємства до процесів створення, підтримки та розвитку конкурентоспроможності пропонується створити на підприємстві центр управління конкурентними перевагами, до складу якого входили б 2–3 постійних працівники та кілька представників вищого керівництва (заступників директора з комерційних

© *В. О. Рожков, 2008*